

רמב"ן על ויקרא פרק כד פסוק י

וטעם בן הישראלית ואיש הישראלי - להורות כי העו"ג הבא על בת ישראל הולד אינו ישראלי ואע"פ שפסקנו בגמרא (יבמות מה) דעו"ג הבא על בת ישראל הולד כשר בין בפנייה בין באשת איש, הרי אמרו מזהמין את הולד שהוא פגום לכהונה, וכל שכן שאינו ישראלי בשמו לענין היחס בדגלים ובנחלת הארץ, כי "לשמות מטות אבותם" כתוב בהן (במדבר כו נה) ומה שאמר בת"כ (פרשה יד א) בתוך בני ישראל, מלמד שנתגייר, אינו שיצטרך בגירות, אלא ככל ישראל שנכנסו לברית במילה וטבילה והרצאת דמים בשעת מתן תורה (כריתות ט), אבל נתכוונו לומר שהלך אחרי אמו ונדבק בישראל וזה טעם "בתוך בני ישראל", שהיה עמהם ולא רצה ללכת אחרי אביו להיות מצרי וכן מה שאמרו בת"כ (שם) אע"פ שלא היו ממזרים באותה שעה הוא היה כממזר, כדברי יחיד היא שנויה, והלכה הולד כשר:

והצרפתיים אומרים כי טעם הגרות מפני שהיה קודם מתן תורה, והיה משפטו לילך אחר הזכר ממה שאמרו (יבמות עח): באומות הלך אחר הזכר, וכאשר נולד זה לא מלו אותו כי מצרי היה בדינו, אבל כשגדל נתגייר לדעתו ונמול ואין דעתי כך, כי מעת שבא אברהם בברית היו ישראל ובגוים לא יתחשבו, וכמו שאמר בעשו (קידושין יח) ודילמא ישראל מומר שאני וק"ו הדבר, אם לאחר מתן תורה שהכותי הבא על בת אברהם מחייבי לאוין ואין לו בה קידושין היא מקוה טהורה לאומות להכשיר את ולדה להיות כמוה, לא כל שכן קודם התורה שתהא מטהרת ולדה להיות כמוה לחייבו במילה כזרעו של אברהם ויהיה מכלל בני ישראל:

רמב"ם יד החזקה הלכות איסורי ביאה פרק טו

עכו"ם ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר בין פנייה בין באשת איש בין באונס בין ברצון

ספר שער המלך - הלכות איסורי ביאה - פרק טו הלכה ג

גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר וכו'. כתב ה"ה, מסקנא דגמרא פרק החולץ [מ"ה ע"ב], והלכתא גוי ועבד וכו' הולד כשר וכו', ודלא כר"ע דאמר הולד ממזר. ודע שמדברי התוספות פרק עשרה יוחסין דף ע"ה ע"ב ד"ה ורבי ישמעאל, נראה דס"ל דהא דאמרין הולד כשר, היינו אם נתגייר אח"כ, ולאפוקי ממ"ד דהולד ממזר, וזה ממ"ש בתוך דבריהם וז"ל, ושמא י"ל אם הולד כשר א"כ הוא הולך אחר הגוי וכו', ומדבריהם ז"ל נראה דס"ל דהא דאמרין גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר, היינו אם נתגייר או נשתחרר אח"כ דלא הוא ממזר, וכן כתב בהדיא בפסקי תוס' [אות קמ"ב] וז"ל, גוי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר והוי גוי, וכן נראה מפרש"י ז"ל לעיל סוף פרק האומר [ס"ח ע"ב], שכתב וז"ל, לימא קסבר רבינא נכרי ועבד הבא על בת ישראל הולד ממזר גרסינן, דאתא לאשמועינן דלא שדינן ליה בתר נכרי, דנימא נכרי הוא, ואם נתגייר יהא מותר לבא בקהל, אלא בתר ישראלית שדינן ליה וכו' ...

ומיהו הא קשיא לי, מהא דגרסינן בבכורות פרק יש בכור דף מ"ז ע"א, אמר רב אדא בר אהבה, לוייה שילדה, בנה פטור מחמש סלעים, ואוקימנא לה התם בנתעברה מגוי, ולא תימא אליבא דמ"ד אין מזהמין את הולד, אלא אפילו למ"ד מזהמין לוי פסול מיקרי, ומשמע דוקא לוייה בנה פטור, משום דלוי פסול מיקרי, אבל בישראל בנה חייב לכ"ע, והדבר תמוה, דלמאן דס"ל דהולד כשר, והוי גוי גמור עד שיתגייר, אמאי חייב בה' סלעים, הא גוי הוא, ובבנין כתיב [שמות י"ג, י"ג], ורבא גופיה דס"ל בפרק החולץ [מ"ה ע"א] דהולד כשר, קאמר התם [מ"ז ע"א] דכהנת שנתעברה מגוי בנה חייב בה' סלעים מטעמא שכבר נתחללה בביאתו, וזה ודאי אין הדעת סובלתו דגוי יהא חייב בחמש סלעים, אלא משמע ודאי דכשר לגמרי משמע, והרי הוא כישראל גמור, וצ"ע:

חמדת שלמה

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קג/ב

הוא דאמר כי האי תנא דתניא רבי יהודה בן בתירה אומר נאמר בשני ונסכיהם בששי ונסכיהם בשביעי כמשפטם הרי מ"ם יו"ד מ"ם מים מכאן רמז לניסוך מים מן התורה ומדפתוח ועשאו סתום כשר סתום נמי סתום ועשאו פתוח

כשר מי דמי פתוח ועשאו סתום עלויי קא מעלי ליה דאמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין אלא סתום ועשאו פתוח גרועי קא מגרע ליה

חדושי הרשב"א על מסכת שבת דף קד/א

מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין. מכאן שצריך לחבר ראש הקו האחרון עם הגג כגון זה: דעכשיו הם עומדות בנס, אבל אלו היה מרחיק ואפילו קצת הקו מן הגג כזה:

ר' אלישיב

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צד/א

לסרבה המשרה ולשלום אין קץ וגו' אמר רבי תנחום דרש בר קפרא בציפורי מפני מה כל מ"ם שבאמצע תיבה פתוח וזה סתום ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג אמרה מדת הדין לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם ומה דוד מלך ישראל שאמר כמה שירות ותשבחות לפניך לא עשיתו משיח חזקיהו שעשית לו כל הנסים הללו ולא אמר שירה לפניך תעשהו משיח לכך נסתתם מיד פתחה הארץ ואמרה לפניו רבונו של עולם אני אומרת לפניך שירה תחת צדיק זה ועשהו משיח פתחה ואמרה שירה לפניו שנאמר מכנף הארץ זמירות שמענו

באור הגר"א על תקו"ז - תיקון ע

ר"ל זהו מ"ם ע"מ עלאה סתומה עלמא דסתימא ושכינתא תתאה מ"ם פתוחה וכמ"ש מאמר פתוח מאמר סתום והך ב' ממין שבא"ב ומנצפ"ך וכן מ"ם בעצמה במילוי ומים הוא בנביעו יו"ד נקודה הפנימית המשמשת לשניהם וז"ש והיה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצים אל הים הקדמוני וחצים כו' שהן אלו ב' ממין ורוא דא מים חיים ר"ל שע"י היו"ד הם חיים כידוע ששם מקו' החיים והחכמה תחיל' כו'

משנה מסכת אבות פרק ד

(יא) רבי אליעזר בן יעקב אומר, העושה מצוה אחת, קונה לו פרקליט אחד. והעוֹבֵר עֲבָרָה אַחַת, קוֹנֶה לוֹ קְטִיגוֹר אֶחָד.

ספר דרך חיים - פרק ד משנה יא

ומה שהמצוה היא פרקליט, כי המצוה היא הטוב בעצמה שהרי התורה כל דרכיה טוב, ומפני שהמצוה דבר טוב מביא הטוב על בעל המצוה כשם שהפרקליט מביא הטוב על מי שהוא פרקליט עליו, וכן להפך העבירה היא רע ומביא הרע על בעל העבירה. ואמר אצל המצוה פרקליט ולא אמר שקנה לו סניגור כמו שאמר אצל העבירה קטיגור, מפני שנראה כי הפרקליט הוא נכנס לפניו אצל המלך ומדבר טוב, ומי שהוא סניגור עליו הוא עומד מבחוץ, והפרקליט הוא אמצעי בין המלך ובין האדם שהוא מליץ עליו שאין רשות לאדם לכנוס שם. ודבר זה תמצא בכל מקום שהפרקליט הוא מליץ בלבד, וכך המצוה שהיא הטוב הוא אמצעי בין הש"י ובין האדם, והטוב הוא נכנס לפני הש"י אשר זה לא יתכן שיהיה האדם נכנס לפניו ולפנים, רק בשביל מדריגת המצוה נכנס לפני הש"י ולא שייך זה אצל העבירה כלל, ולפיכך אמר אצל העבירה קטיגור. ורמז לך בזה איך המצוה היא הטוב בעצמה ומבקשת הטוב על בעל המצוה כאשר דבק במצוה, ולפיכך המצוה מביאה הטוב על בעל המצוה, והעבירה היא הרע מביאה הרע לאשר דבק ברע וזה מבואר.

ספר חדושי אגדות חלק שני עמוד קמ - מסכת קדושין

רמי ליה רב טובי בר רב קיסנא לרבא תנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו וכו':
ישב ולא עבר עבירה וכו'. כי בשב ואל תעשה עומד על ענין הראשון ולא קנה שום דבר, ומתרץ כגון שבא לידו דבר
עבירה ונצול וכו', וכיון שבא דבר לידו אם כן כאשר גובר על יצרו כאלו קנה מדריגה, שהרי היה גובר על יצרו ולא
הלך אחריו ונצח אותו וזהו קנין מעלה, יהיב ליה שיפא דדינרי ר"ל שהיה מוציא מציאה: